

DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0201>

УДК 339.9

JEL Classification: F22

Лойко Валерія Вікторівна

доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри міжнародної економіки
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0003-3248-1585
e-mail: v.loiko@kubg.edu.ua

Науменко Володимир Миколайович

здобувач вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка»
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0009-0006-0497-9692
e-mail: vmnaumenko.feu24m@kubg.edu.ua

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ, ЧЕХІЇ, СЛОВАЧЧИНИ ТА ЛИТВИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Анотація. У статті опубліковано результати порівняльного аналізу міграційної політики України, Польщі, Словаччини та Литви в умовах сучасних економічних трансформацій. Проведено порівняльний аналіз формування міграційної політики обраних для дослідження країн в контексті євроінтеграції за наступними напрямками: правова основа, відповідність стандартам ЄС, інституційна підтримка інтеграції мігрантів, регулювання трудової міграції, міжнародна співпраця. Зроблено висновок, що Польща, Чехія, Словаччина, Литва є країнами-членами ЄС, і формують власну міграційну політику у повній відповідності із законодавством Європейського Союзу, в Україні триває адаптація законодавства до вимог ЄС. Аналіз статистичних показників міграційних потоків за період 2017–2022 рр. дозволив визначити чіткі тенденції щодо напрямів, масштабів і структури міграції в обраних для дослідження країнах. Зроблено висновок, що динаміка імміграційних потоків до Чехії протягом 2017–2021 рр. демонструє стабільне зростання, що підтверджується зростанням додатного сальдо з 2,32 осіб у 2017 р. до 29,58 осіб на 1000 населення у 2022 р. Встановлено, що імміграційні процеси у Словаччині за період 2017–2022 рр. мають чітку тенденцію до зменшення, що свідчить про зниження привабливості країни для іммігрантів. Встановлено, що міграційні процеси в Польщі за період 2017–2022 рр. характеризуються стійким зростанням: чисельність іммігрантів зросла з 209,4 тис. осіб у 2017 р. до 275,5 тис. осіб у 2022 р., що свідчить про збільшення привабливості Польщі для мігрантів. Встановлено, що відбулись значні зміни у міграційних процесах у Литві за період 2017–2022 рр.: зросла кількість іммігрантів з 33,3 тис. осіб у 2017 р. до 87,4 тис. осіб у 2022 р. На основі проведеного системного аналізу європейського досвіду зроблено висновок, що вдосконалення міграційної політики в Україні можливе лише за умови комплексного впровадження інноваційних управлінських рішень у трьох ключових напрямках: оптимізації регулювання трудової міграції, створенні адаптаційних програм для іммігрантів, гармонізації законодавства з європейськими нормами.

Ключові слова: міжнародна економіка; європейські країни; міграційні процеси; міграційна політика; статистичний аналіз; економічні трансформації.

ВСТУП

Постановка проблеми. Сучасний світовий економічний простір характеризується глибокими структурними трансформаціями, які супроводжуються посиленням міжнародних міграційних процесів. У сучасному глобальному контексті, де економічні дисбаланси стають викликом для держав, міграція, як багатовимірне явище, проявляється через переміщення населення і виступає не лише економічним інструментом для їх вирішення, але й потужним фактором, що впливає на соціальну

структуру та політичну стабільність як країн походження, так і для країн, що приймають мігрантів. Зважаючи на ці виклики, актуальність дослідження міграційної політики набуває особливого значення для країн, що перебувають у фазі економічних та соціальних перетворень. Здійснення порівняльного аналізу підходів до формування міграційної політики в Україні та країнах Центрально-Східної Європи в умовах сучасних економічних змін дозволяє визначити ключові фактори, які впливають на ефективність регулювання міграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів міграційних процесів та формуванню міграційної політики присвячені праці зарубіжних і українських вчених. Аналізу державної міграційної політики України в умовах глобальних викликів та повномасштабного вторгнення присвячені праці: Калініної С. П. [1], Білан, А. М., Мельничук, С. М. [2], Кобець Ю., Мадриги Т. [3], Курилюк, Ю., Родінової, Н., Овчар, П. [4], Ставицької А., Попович К., Септи М. [5]. Аналіз сучасних викликів міграційних процесів в Україні та країнах ЄС відображений у статтях Ляшко М. [6], Дручек О.В., Яри О.С., Глобенко І.О. [7]. Питання демографічної кризи регіонів України висвітлено у статті Руденко В.С. [8]. Питання трансформації ринку праці під впливом різних чинників розглянуто в статті Житаря М.О. [9]. Вплив міжнародної міграції робочої сили на макроекономічне середовище країн-донорів трудових мігрантів висвітлено у статті Панченко В.Г., Резнікової Н.В., Карп В.С., Іващенко О.А. [10].

Зважаючи на праці науковців з різних аспектів міграційної державної політики та міграційних процесів, залишається недостатньо дослідженим питання порівняльного аналізу міграційної політики України, Польщі, Чехії, Словаччини та Литви в умовах сучасних економічних трансформацій, чому ця стаття і присвячена.

Мета статті. Здійснити порівняльний аналіз міграційної політики України, Польщі, Чехії, Словаччини та Литви в умовах сучасних економічних трансформацій.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Процес формування та реалізації міграційної політики України й країн Центрально-Східної Європи суттєво зумовлений специфічними історико-політичними умовами, соціально-економічними особливостями та європейськими інтеграційними прагненнями. Особливо значущий вплив на сучасний стан і трансформації міграційних процесів має інтеграція цих країн до Європейського Союзу, яка визначає єдині стандарти регулювання міжнародних міграційних потоків, права мігрантів, а також механізми їх інтеграції в країнах-реципієнтах.

Законодавство є ключовим інструментом реалізації міграційної політики, що чітко регламентує правовий статус мігрантів, умови їх в'їзду, перебування, працевлаштування, соціального захисту, інтеграції, а також запобігання нелегальній міграції. В Україні базовими нормативними актами, що регулюють цю сферу, є Закон України «Про імміграцію», Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» та Закон України «Про зовнішню трудову міграцію». Крім цього, реалізується «Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 року», де визначено основні напрями, мету, завдання та заходи щодо управління міграційними процесами відповідно до європейських стандартів та принципів [11] – [14].

Польща, Чехія, Словаччина, Литва, що є країнами-членами ЄС, базують власну міграційну політику на відповідних актах Європейського Союзу. Зокрема, у Польщі ключовим документом є Закон «Про іноземців» [15], який чітко регулює легальне перебування, працевлаштування, інтеграцію мігрантів і процедури надання міжнародного захисту. Чехія керується законом №326/1999 «Про перебування іноземців на території Чеської Республіки» [16], де докладно описуються правила та умови в'їзду,

працевлаштування та інтеграції мігрантів відповідно до вимог ЄС. Словачка Республіка прийняла закон 404/2011 «Про перебування іноземців» [17], який визначає не лише правові аспекти перебування, але й механізми сприяння інтеграції та адаптації мігрантів. У Литві основним документом є закон «Про правовий статус іноземців» [18], який відповідає директивам ЄС і створює сприятливі умови для керованої міграції. В умовах сучасних економічних трансформацій та євроінтеграції України особливе значення має вивчення та адаптація європейського досвіду у сфері міграційної політики, що сприятиме удосконаленню національних підходів і механізмів державного управління міграцією, дозволить зробити її більш ефективною та відповідною до викликів сучасного світу. Порівняльний аналіз формування міграційної політики представлено у табл. 1.

Таблиця 1

**Порівняльний аналіз формування
міграційної політики країн в контексті євроінтеграції**

Параметри	Україна	Польща	Чехія	Словаччина	Литва
Правова основа	Закон «Про імміграцію», Закон «Про біженців»	Закон «Про іноземців»	Закон «Про перебування іноземців на території Чеської Республіки»	Закон «Про перебування іноземців»	Закон «Про правовий статус іноземців»
Відповідність стандартам ЄС	Часткова, триває адаптація законодавства	Повна відповідність стандартам ЄС	Повна відповідність стандартам ЄС	Повна відповідність стандартам ЄС	Повна відповідність стандартам ЄС
Інституційна підтримка інтеграції мігрантів	Недостатньо розвинена, переважають декларативні заходи	Комплексна державна програма інтеграції	Комплексні локальні та національні програми	Системні заходи інтеграції, підтримка НУО	Розвинена система інтеграції за підтримки ЄС
Регулювання трудової міграції	Контрольні та регулюючі заходи, але недостатньо ефективні механізми залучення кваліфікованих кадрів	Програми активного залучення трудових мігрантів	Активне сприяння залученню кваліфікованих спеціалістів	Сприяння залученню кваліфікованих мігрантів	Активна підтримка трудової міграції переважно з сусідніх країн
Міжнародна співпраця	Активізація співпраці з ЄС, МОП, МОМ, проте інституційно слабка позиція	Високий рівень співпраці з міжнародними інституціями	Стабільна інтеграція у міжнародні міграційні процеси	Розвинена міжнародна взаємодія	Тісна співпраця з міжнародними організаціями

Джерело: сформовано авторами на основі аналізу законодавчих актів України [11] – [14], Польщі [15], Чехії [16], Словаччини [17], Литви [18]

Аналіз статистичних показників міграційних потоків за період 2017–2022 рр. дозволяє визначити чіткі тенденції щодо напрямів, масштабів і структури міграції. Розглянемо детальніше дані щодо імміграції, еміграції, а також сальдо міграції та його динаміки у перерахунку на 1000 осіб населення.

Динаміка імміграційних потоків до Чехії (рис. 1) протягом 2017–2021 рр. демонструє стабільне зростання. Кількість іммігрантів збільшилася з 51,8 тис. осіб у 2017 році до 69,3 тис. осіб у 2021 р., що свідчить про зростаючу привабливість країни для мігрантів. Еміграційні потоки за той самий період коливалися, але мали загальну тенденцію до зниження: від 27,3 тис. осіб у 2017 р. до 18,7 тис. осіб у 2021 р. Таким чином, можна характеризувати сальдо міграції Чехії як позитивне, а його абсолютне значення поступово збільшувалося протягом аналізованого періоду.

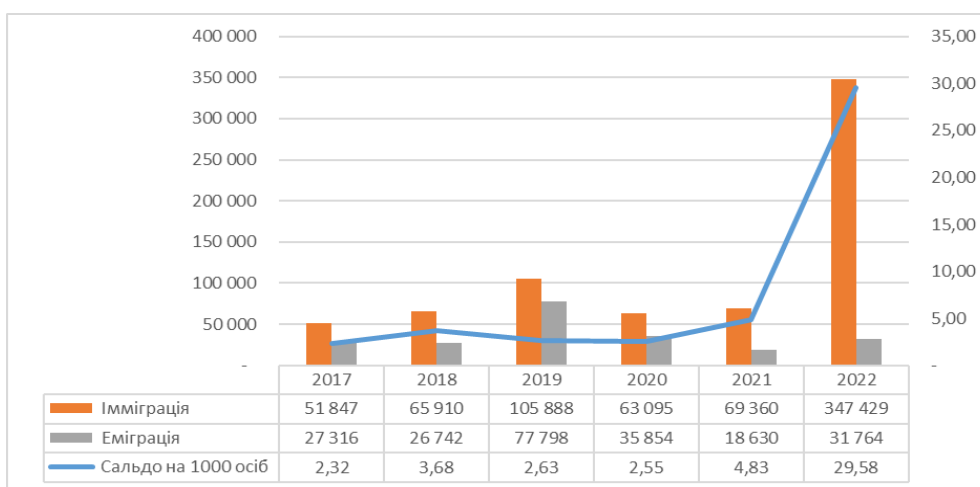

Рис. 1. Динаміка міграційних потоків Чехії за період 2017–2022 рр.

Джерело: складено авторами за даними [19], [20]

Найсуттєвіші зміни у міграційних потоках зафіксовані у 2022 р. Кількість іммігрантів значно зросла до 347,4 тис. осіб, що майже в 5 разів перевищує показник попереднього року, що пояснюється значним припливом мігрантів з України внаслідок військового вторгнення росії. При цьому кількість емігрантів збільшилася несуттєво до 31,7 тис. осіб, що спричинило безпрецедентне зростання сальдо міграції (додатне сальдо становило 29,58 осіб на 1000 населення).

Сальдо міграції характеризує загальний напрямок міграційного руху і дозволяє порівнювати інтенсивність міграції між різними країнами. У Чехії протягом аналізованого періоду спостерігалось позитивне сальдо міграції, яке коливалось від 2,32 до 2,55 на 1000 населення у 2017–2021 рр., що свідчить про стабільну міграційну привабливість країни. Проте у 2022 р. цей показник значно зріс (до 29,58 осіб на 1000 населення), відображаючи масштабний вплив українських мігрантів через військові дії.

Імміграційні процеси у Словаччині (рис. 2) в аналізований період (2017–2022 рр.) мають чітку тенденцію до зменшення. Загальна кількість іммігрантів знизилася з 7,2 тис. осіб у 2017 р. до 5,5 тис. осіб у 2022 р., та свідчить про зниження привабливості країни для іммігрантів. Водночас кількість емігрантів протягом цього періоду демонструвала помірну тенденцію до зростання: від 3,5 тис. осіб у 2017 р. до 4,5 тис. осіб у 2022 р.

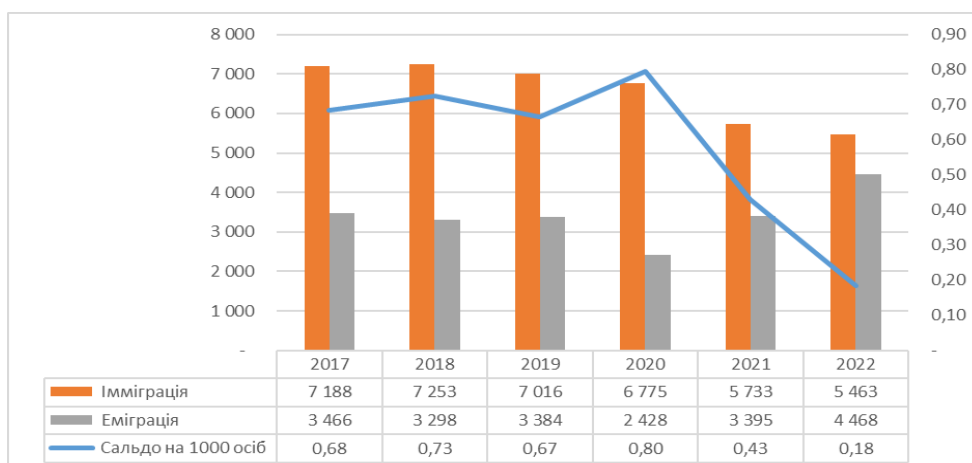

Рис. 2. Динаміка міграційних потоків Словаччини за період 2017–2022 рр.
Джерело: складено авторами за даними [19], [20]

Позитивне сальдо міграції Словаччини протягом 2017–2022 років свідчить про переважання імміграційних потоків над еміграційними, проте його абсолютна величина суттєво зменшилась за останні роки. Якщо у 2017 р. сальдо міграції становило 0,68 осіб на 1000 населення, то у 2022 р. цей показник скоротився до 0,18. Це вказує на поступове зменшення міграційного приросту населення і пов'язане з внутрішніми соціально-економічними чинниками, такими як ринок праці, економічна привабливість та умови інтеграції для мігрантів.

Міграційні процеси в Польщі (рис. 3) за період 2017–2022 рр. характеризуються стійким зростанням імміграції. Чисельність іммігрантів поступово зростає з 209,4 тис. осіб у 2017 р. до 275,5 тис. осіб у 2022 р., що свідчить про збільшення привабливості Польщі для мігрантів. Водночас кількість емігрантів за цей період зростала значно повільніше: з 218,5 тис. осіб у 2017 р. до 228 тис. осіб у 2022 р.

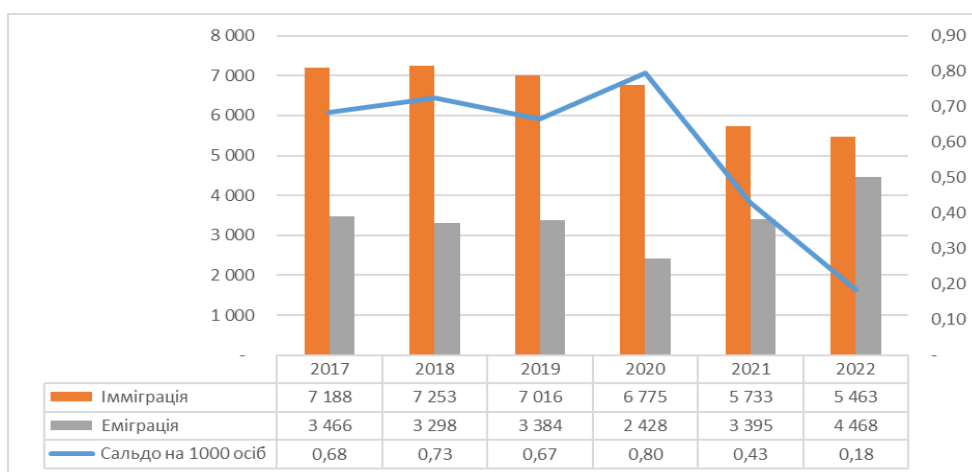

Рис. 3. Динаміка міграційних потоків Польщі за період 2017–2022 рр.
Джерело: складено авторами за даними [19], [20]

Сальдо міграції в Польщі продемонструвало суттєву зміну за аналізований період. Якщо у 2017 р. спостерігалось негативне сальдо (-0,24 осіб на 1000 населення), що вказує на більшу кількість людей, які залишили країну порівняно з кількістю прибулих, то з 2018 р. ситуація змінилася. Позитивне сальдо міграції поступово зросло до 1,29 осіб на

1000 населення у 2022 р. Це підтверджує зростаючу здатність Польщі залучати та утримувати мігрантів.

Аналіз динаміки міграційних процесів у Литві (рис. 4) за період 2017–2022 рр. свідчить про значні зміни в інтенсивності міграційних потоків. У 2017 році кількість іммігрантів становила 33,3 тис. осіб, тоді як у 2022 р. цей показник зріс до 87,4 тис. осіб. Найбільш різке зростання відбулося у 2022 р., коли кількість іммігрантів збільшилася більш ніж удвічі порівняно з попереднім роком (з 33,3 тис. до 87,4 тис. осіб). Це зростання імміграції було безпосередньо пов'язане з гуманітарною кризою, спричиненою військовими діями в Україні.

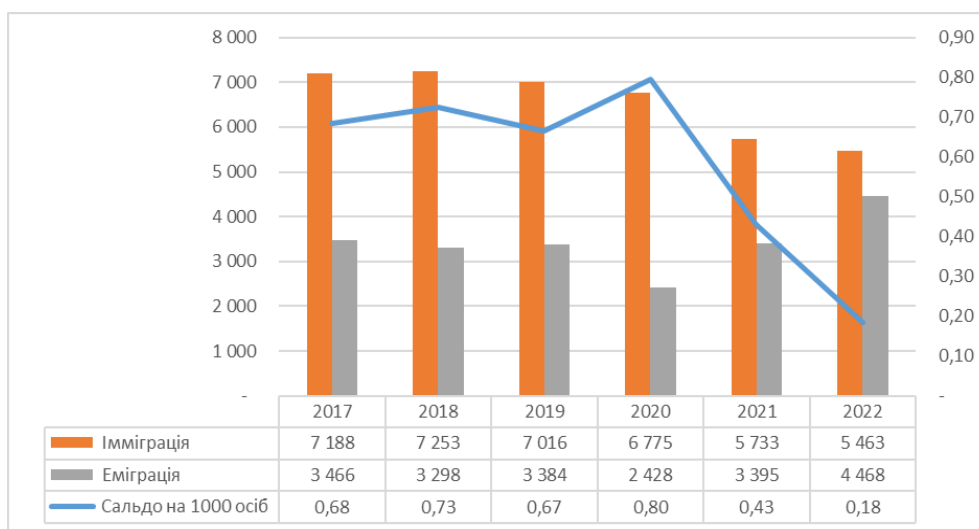

Рис. 4. Динаміка міграційних потоків Литви за період 2017–2022 рр.
Джерело: складено авторами за даними [19], [20]

Протягом аналізованого періоду еміграція з Литви демонструвала стійку тенденцію до зниження. Якщо у 2017 р. з країни виїхало 47,9 тис. осіб, то у 2022 р. цей показник скоротився майже удвічі — до 15,3 тис. осіб.

Показник сальдо міграції суттєво змінився протягом досліджуваного періоду. У 2017 р. Литва мала негативне сальдо міграції, що свідчило про переважання еміграції над імміграцією. Проте вже у 2021–2022 рр. спостерігається чітке позитивне сальдо, яке досягло рекордних значень. У 2022 р. сальдо становило 25,46 осіб на 1000 населення, що є найвищим показником за аналізований період і прямо свідчить про суттєвий збільшення мігрантів, значною мірою з України.

Ефективне управління міграційними потоками є неодмінною частиною сучасної економічної політики держав, що переживають періоди структурних економічних трансформацій. У контексті глобалізаційних процесів, демографічних змін, економічних криз та геополітичних викликів, міграційна політика набуває особливої важливості для забезпечення економічної стабільності та конкурентоспроможності країни. Україна, яка останні роки стикається з високим рівнем трудової еміграції, значним демографічним спадом і наслідками військових дій, потребує комплексного перегляду та модернізації своєї міграційної політики. Для цього доцільним є використання досвіду країн Центрально-Східної Європи, які успішно адаптували свої законодавчі та адміністративні механізми до вимог загальноєвропейського простору.

Проблематика міграції в Україні набуває ще більшої актуальності в контексті економічних та соціальних трансформацій, що супроводжують глобалізацію. За останні

десятиліття значна кількість кваліфікованих кадрів залишає країну в пошуках кращих умов праці за кордоном. Цей відтік має негативний вплив на розвиток національної економіки, спричиняє дисбаланс системи зайнятості та знижує потенціал інноваційного розвитку. З іншого боку, відсутність ефективної інтеграції українців, які опинилися на заробітках за кордоном, позначається на демографічних показниках та соціальній стабільності. Водночас імміграційний потенціал України залишається невикористаним через недостатньо розвинуту систему залучення іноземних спеціалістів та інвестиційних ресурсів.

За даними OECD Migration Outlook за 2022 [21], серед ключових завдань державної політики в країнах Європи є не лише регулювання трудових потоків, а й формування сприятливого середовища для успішної адаптації мігрантів у суспільство, що, у свою чергу, забезпечує збалансований розвиток ринку праці та стимулює економічне зростання. На цьому підґрунті українські реформи в галузі міграційної політики повинні включати елементи, що сприятимуть як поверненню емігрантів, так і активному залученню іноземних фахівців, з одночасним забезпеченням високого рівня соціальної інтеграції.

Однією з відчутних проблем сучасної української економіки є системний відтік кваліфікованих працівників. Досвід Польщі свідчить про те, що впровадження спрощеної системи отримання дозволів на роботу може стати ключовим фактором у стимулюванні повернення українських спеціалістів. Програма «Poland.Business Harbour» не лише спрощує процес оформлення документів, а й створює сприятливі умови для роботи висококваліфікованих фахівців в ІТ-сфері та інших пріоритетних галузях [22]. У Чехії система квотування трудової міграції дозволяє адаптувати обсяги в'їзду робочої сили відповідно до потреб ринку, що сприяє уникненню перенасичення та збереженню стабільності ринку праці. Литовський досвід, заснований на комплексних заходах підтримки повернення громадян, який включає фінансові стимули, консультаційні послуги та спеціальні реінтеграційні програми, демонструє, що державне втручання може суттєво вплинути на позитивну динаміку повернення мігрантів.

Сучасний досвід європейських країн свідчить, що успішна інтеграція мігрантів вимагає не лише адміністративних заходів, але й комплексного підходу до соціальної адаптації. Польща є яскравим прикладом, де реалізація мовних курсів, програм, спрямованих на культурну адаптацію та освітніх ініціатив для дітей мігрантів позитивно впливає на рівень інтеграції іноземців у суспільство. Чехія приділяє особливу увагу регіональним програмам інтеграції, які здійснюються за участю місцевих органів влади та громадських організацій, що дозволяє швидко адаптуватися до специфіки кожного регіону. Литовський досвід, який базується на створенні інфраструктури підтримки для біженців та мігрантів, включаючи доступ до правової допомоги, освіти та соціального захисту, демонструє, що державна політика може стати ефективним інструментом зниження соціальних напружень.

На основі цього досвіду Україні доцільно виконати наступні заходи: по-перше, варто розробити державні програми, спрямовані на стимулювання повернення висококваліфікованих кадрів, зокрема шляхом надання податкових пільг, субсидій для відкриття власного бізнесу та гарантій щодо працевлаштування. По-друге, впровадження ефективної системи реєстрації українців, які працюють за кордоном, що дозволить оперативно аналізувати динаміку трудових потоків та розробляти цільові програми їх повернення. По-третє, спрощення процедур оформлення дозволів на роботу для іноземних спеціалістів може сприяти залученню інвестицій в людський капітал, що є необхідним для модернізації економіки.

Гармонізація законодавства є ще одним критично важливим аспектом реформування міграційної політики. Для України, що перебуває в етапі інтеграції до

європейського простору, оновлення законодавства має стати пріоритетним завданням. Запровадження єдиного електронного реєстру мігрантів, а також тісна співпраця з міжнародними організаціями дозволять не лише ефективно контролювати міграційні потоки, але й забезпечити адаптацію національних нормативів до європейських стандартів. Це сприятиме формуванню оптимальних умов для залучення інвестицій, забезпечить захист прав мігрантів та сприятиме економічній стабілізації країни.

На основі цього досвіду Україні доцільно виконати наступні заходи: по-перше, варто розробити державні програми, спрямовані на стимулювання повернення висококваліфікованих кадрів, зокрема шляхом надання податкових пільг, субсидій для відкриття власного бізнесу та гарантій щодо працевлаштування. По-друге, впровадження ефективної системи реєстрації українців, які працюють за кордоном, що дозволить оперативно аналізувати динаміку трудових потоків та розробляти цільові програми їх повернення. По-третє, спрощення процедур оформлення дозволів на роботу для іноземних спеціалістів може сприяти залученню інвестицій в людський капітал, що є необхідним для модернізації економіки.

Гармонізація законодавства є ще одним критично важливим аспектом реформування міграційної політики. Для України, що перебуває в етапі інтеграції до європейського простору, оновлення законодавства має стати пріоритетним завданням. Запровадження єдиного електронного реєстру мігрантів, а також тісна співпраця з міжнародними організаціями дозволять не лише ефективно контролювати міграційні потоки, але й забезпечити адаптацію національних нормативів до європейських стандартів. Це сприятиме формуванню оптимальних умов для залучення інвестицій, забезпечить захист прав мігрантів та сприятиме економічній стабілізації країни.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Системний аналіз європейського досвіду дозволяє зробити висновок, що вдосконалення міграційної політики в Україні можливе лише за умови комплексного впровадження інноваційних управлінських рішень у трьох ключових напрямках. По-перше, необхідно оптимізувати регулювання трудової міграції шляхом стимулювання повернення висококваліфікованих кадрів та залучення іноземних спеціалістів. По-друге, інтеграція іммігрантів має базуватися на створенні адаптаційних програм, які забезпечать як мовну й культурну, так і соціально-правову підтримку. По-третє, гармонізація законодавства з європейськими нормами дозволить створити передбачуване правове середовище, що сприятиме ефективному управлінню міграційними потоками.

Впровадження зазначених заходів створить можливості для зниження відтоку кваліфікованих кадрів, покращення соціально-економічного становища населення та сприятиме довгостроковій стабілізації економічного розвитку України. Науковий потенціал реформування міграційної політики, заснований на інтеграції кращих європейських практик, відкриває нові перспективи для зміцнення позицій України на міжнародній арені та сприяє формуванню стійкого регуляторного середовища.

Глибокий аналіз соціально-економічних чинників демонструє, що міграційні потоки в країнах Центрально-Східної Європи є багатофакторним явищем, де взаємодія внутрішніх та зовнішніх чинників визначає загальну динаміку переміщення населення. Успішна політика як щодо стримування еміграції, так і залучення іммігрантів повинна враховувати специфіку кожного соціально-економічного показника та бути адаптованою до умов глобальної економічної інтеграції. Такий підхід забезпечить стійкий розвиток ринку праці та сприятиме економічній стабільності в довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калініна С. П. Аналіз міграційної політики держав: орієнтири для України : аналіт. дослідження в рамках проекту «Візія – 2033: «Збереження і розвиток трудових ресурсів України в найближче десятиліття» / С. П. Калініна С. П. Ланська, В. В. Подунай. – Київ, 2024. – 157 с.
2. Білан, А. М., & Мельничук, С. М. (2023). Державна міграційна політика України в умовах глобальних викликів: правові питання. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*, (2), 24–34. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.102.24-34>
3. Кобець Ю., Мадрига Т. (2023). Державна міграційна політика України в умовах повномасштабного вторгнення. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. Вип. 48, с. 252–259.
4. Курилюк, Ю., Родінова, Н., & Овчар, П. (2022). Проблеми та перспективи міграційної політики ЄС. *Економіка та суспільство*, (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-34>
5. Ставицька А., Попович К., Септа М. (2023). Актуальні аспекти міграційної політики України. *Галицький економічний вісник*, №1(80). С. 114 – 119.
6. Ляшко М. (2023). Сучасні виклики міграційних процесів та їх аналіз. *Геополітичні пріоритети України*. Вип. 2(31). С. 139-147.
7. Дручек О.В., Яра О.С., Глобенко І.О. (2024). Міграційні процеси та міграційна політика у державах-членах ЄС: історія, сучасні тенденції правового регулювання. *Право та державне управління*. № 2. С. 299 - 307.
8. Руденко В.С. (2023). Демографічна криза, як ключова загроза соціальній безпеці регіону: сучасний стан, причини, тенденції та шляхи покращення ситуації. *Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології*. Том 2. № 2. URL: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/50>.
9. Житар М.О. (2025). Трансформація ринку праці в умовах забезпечення економічної безпеки держави: виклики, ризики та стратегічні напрями стабілізації. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. Том 1. № 15. С. 48 – 58. <http://doi.org/10.32750/2025-0105>
10. Панченко В.Г., Резнікова Н.В., Карп В.С., Іващенко О.А. (2024). Вплив міжнародної міграції робочої сили на макроекономічне середовище країн-донорів трудових мігрантів: теоретичні аспекти. *Ефективна економіка*. № 1. URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2858/2894>
11. Про імміграцію. Закон України від 7 червня 2001 року № 2491-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>
12. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
13. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 5 листопада 2015 року № 761-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19>
14. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text>
15. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20130001650>
16. Zákon č. 326/1999 Sb. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>
17. Zákon č. 404/2011 Z. z. Zákon o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. URL: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-404>
18. Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties IX-2206 2004-04-29– URL: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.42837E5A79DD/asr>
19. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/all_themes
20. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/>
21. OECD (2022), International Migration Outlook 2022, OECD Publishing, Paris : URL <https://doi.org/10.1787/30fe16d2-en>.
22. Poland.Business Harbour. URL: <https://www.gov.pl/web/poland-businessharbour>

Valeriia Loiko

Doctor of Science (Economics), Professor
Head of the Department of International Economics
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-3248-1585
e-mail: v.loiko@kubg.edu.ua

Volodumir Naumenko

Higher Education Student of the International Economics Educational Service
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0009-0006-0497-9692
e-mail: vmnaumenko.feu24m@kubg.edu.ua

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE MIGRATION POLICY OF UKRAINE, POLAND, CZECH REPUBLIC, SLOVAKIA AND LITHUANIA IN THE CONDITIONS OF MODERN ECONOMIC TRANSFORMATIONS

Abstract. The article publishes the results of a comparative analysis of the migration policy of Ukraine, Poland, Slovakia and Lithuania in the context of modern economic transformations. A comparative analysis of the formation of the migration policy of the countries selected for the study in the context of European integration was conducted in the following areas: legal basis, compliance with EU standards, institutional support for the integration of migrants, regulation of labor migration, international cooperation. It is concluded that Poland, the Czech Republic, Slovakia, Lithuania are EU member states and form their own migration policy in full compliance with the legislation of the European Union, in Ukraine the adaptation of legislation to the requirements of the EU continues. Analysis of statistical indicators of migration flows for the period 2017–2022 allowed to identify clear trends in the directions, scale and structure of migration in the countries selected for the study. It is concluded that the dynamics of immigration flows to the Czech Republic during 2017–2021. demonstrates stable growth, which is confirmed by the increase in the positive balance from 2.32 people in 2017 to 29.58 people per 1000 population in 2022. It has been established that immigration processes in Slovakia for the period 2017–2022 have a clear downward trend, which indicates a decrease in the attractiveness of the country for immigrants. It has been established that migration processes in Poland for the period 2017–2022 are characterized by stable growth: the number of immigrants increased from 209.4 thousand people in 2017 to 275.5 thousand people in 2022, which indicates an increase in the attractiveness of Poland for migrants. It was found that significant changes occurred in migration processes in Lithuania during the period 2017–2022: the number of immigrants increased from 33.3 thousand people in 2017 to 87.4 thousand people in 2022. Based on the conducted systematic analysis of European experience, it was concluded that improving migration policy in Ukraine is possible only with the comprehensive implementation of innovative management solutions in three key areas: optimizing the regulation of labor migration, creating adaptation programs for immigrants, and harmonizing legislation with European standards.

Keywords: international economy; European countries; migration processes; migration policy; statistical analysis; economic transformations.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Kalynina, S., Lanska, S., & Podunay, V. (2024). Analysis of state migration policies: guidelines for Ukraine (Analytical study under the project “Vision – 2033: Preserving and developing Ukraine’s labor resources in the next decade”). Kyiv. [in Ukrainian]
2. Bilan, A., & Melnychuk, S. (2023). State migration policy of Ukraine under global challenges: Legal issues. Bulletin of the Luhansk Educational and Scientific Institute named after E. O. Didorenko, (2), 24–34. <https://doi.org/10.33766/2524-0323.102.24-34> [in Ukrainian]
3. Kobets, Y., & Madryha, T. (2023). State migration policy of Ukraine under full-scale invasion. Bulletin of Lviv University. Series of Philosophical and Political Studies, (48), 252–259. [in Ukrainian]
4. Kuryliuk, Y., Rodinova, N., & Ovchar, P. (2022). Problems and prospects of EU migration policy. Economy and Society, (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-34> [in Ukrainian]
5. Stavyska, A., Popovych, K., & Septa, M. (2023). Current aspects of Ukraine’s migration policy. Halytskyi Economic Bulletin, 1(80), 114–119. [in Ukrainian]

6. Liashko, M. (2023). Current challenges of migration processes and their analysis. Geopolitical Priorities of Ukraine, 2(31), 139–147. [in Ukrainian]
7. Druchek, O., Yara, O., & Hlovenko, I. (2024). Migration processes and migration policy in EU member states: History, modern trends of legal regulation. Law and State Governance, (2), 299–307. [in Ukrainian]
8. Rudenko, V. (2023). Demographic crisis as a key threat to regional social security: Current state, causes, trends, and solutions. Scientific Bulletin of the International Association of Scientists. Series: Economics, Management, Security, Technologies, 2(2). <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/50> [in Ukrainian]
9. Zhytar, M. (2025). Labor market transformation in the context of state economic security: Challenges, risks, and strategic stabilization directions. European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation, 1(15), 48–58. <https://doi.org/10.32750/2025-0105> [in Ukrainian]
10. Panchenko, V., Reznikova, N., Karp, V., & Ivashchenko, O. (2024). The impact of international labor migration on the macroeconomic environment of labor-exporting countries: Theoretical aspects. Effective Economy, (1). <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2858/2894> [in Ukrainian]
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). On immigration: Law of Ukraine No. 2491-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14> [in Ukrainian]
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2011). On refugees and persons requiring additional or temporary protection: Law of Ukraine No. 3671-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17> [in Ukrainian]
13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). On external labor migration: Law of Ukraine No. 761-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19> [in Ukrainian]
14. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). On approval of the State Migration Policy Strategy of Ukraine until 2025: Order No. 482-r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian]
15. Sejm of the Republic of Poland. (2013). Act of December 12, 2013 on foreigners. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20130001650>
16. Czech Republic. (1999). Act No. 326/1999 Coll. on the Residence of Foreigners in the Czech Republic and on Amendments to Certain Acts. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>
17. Slovakia. (2011). Act No. 404/2011 Coll. on the Residence of Foreigners and on Amendments to Certain Acts. <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-404>
18. Republic of Lithuania. (2004). Law on the Legal Status of Aliens No. IX-2206. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.42837E5A79DD/asr>
19. Eurostat. (n.d.). Statistical database. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/all_themes
20. World Bank. (n.d.). World Bank Open Data. <https://data.worldbank.org/>
21. OECD. (2022). International Migration Outlook 2022. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/30fe16d2-en>
22. Government of Poland. (n.d.). Poland.Business Harbour. <https://www.gov.pl/web/poland-businessharbour>

Стаття надійшла до редакції 20.03.25

Рецензовано 02.04.25

Опубліковано 14.04.2025 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.